

nationaal-socialistische geest, maar vooral ook dat binnen de juridische faculteit allen die dachten als Cleveringa en Telders (beiden eind '40 gearresteerd¹), door nationaal-socialisten vervangen zouden worden. Voor zulk een politieke ingreep was de Technische Hogeschool niet geschikt.

In de zomer van '40 waren binnen de NSB besprekingen gevoerd teneinde een stichting in het leven te roepen die met verlof van het departement aan de Leidse universiteit enkele bijzondere leerstoelen zou toevoegen. Deze stichting (in het bestuur was de Leidse fabrikant L. P. Krantz de drijvende figuur, hij stelde ook de nodige gelden beschikbaar) werd uitgerekend op 3 oktober '40, de dag van de viering van Leidens ontzet, opgericht. Het departement vroeg de Leidse curatoren om advies: hoe stond Leiden tegenover de toelating van de nieuwe leerstoelen? De twee betrokken faculteiten (de juridische en de letterenfakulteit) spraken er zich tegen uit, de juridische het duidelijkst, en tenslotte besloot de senaat eind '40 met 39 tegen 5 stemmen, een negatief advies uit te brengen. Daarmee was de zaak niet afgedaan. Van Dam was inmiddels secretaris-generaal geworden – hij liet de zaak aan Wimmer over, met dien verstande dat hij zich bereid verklaarde, diens aanwijzingen te volgen. Welnu, Wimmer eiste dat de NSB'er dr. H. Krekel in Leiden tot buitengewoon hoogleraar benoemd zou worden in de wijsbegeerte der geschiedenis² en dat twee nog prominenter NSB'ers bijzonder hoogleraar zouden worden via de door de NSB opgerichte stichting: van Genechten, de Haagse procureur-generaal, hoogleraar in de economie, Goedewaagen, de secretaris-generaal van het departement van volksvoorlichting en kunsten, hoogleraar in de 'nieuwere wijsbegeerte' (waarmee de nationaal-socialistische 'filosofie' bedoeld werd). Anders dan eind '40 legde Leiden zich nu bij die drie benoemingen neer: een meerderheid der hoogleraren had het gelegenheidsargument aanvaard dat de universiteit krachtens haar wezen open moest staan voor de verkondiging van alle opinies. Maar hoe liet zich dat, aldus de meer principiële, rijmen met het heensturen van Cleveringa en Telders? 'Die hadden tegen de bezettende macht geageerd', was door de bedachtzamen geantwoord.

Juist in de tijd waarin de benoemingen van de drie NSB'ers afkwamen, werden die bedachtzamen met een nieuw probleem geconfronteerd. In de lente van '41 had prof. dr. J. H. Boeke, hoogleraar aan de Indologische facul-

¹ Enige tijd na zijn vrijlating in de zomer van '41 ging Cleveringa in De Steeg wonen waar hij in '39 een buitenhuis had laten bouwen. Cleveringa was in februari, Telders in maart '41 door de bezetter ontslagen. ² Buitengewone hoogleraren hadden slechts een bescheiden taak; in de faculteits- en senaatsvergaderingen brachten zij een adviserende stem uit.